

פרוטוקול מס' 96

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
יום ג' כ"ה באייר תשל"ה - 6.5.75, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה:
ח. גרוסמן - היו"ר
ח. אבו-דביעה
י. בארי
ס. גז
ל. דיציאן
ה. זיידל
ג. כהן
א. נסיר
ס. פרידמן

מוזמנים:
פרופ' ויניק - ביה"ח סלביה, י-ם
ד"ר ע. ארנן - משרד הבריאות
ס. גבאי - משרד המשפטים

מ"מ מזכירת הוועדה: ר. זודקביץ

רשמה: צ. ספרן

סדר היום: א. הצעת חוק לתיקון דיני העונשין (הפסקת הריון), תשל"ד-1974
הצעת חוק לתיקון דיני העונשין (הפלוגות), תשל"ד-1974

ב. שונות.

50 -

(יגקא) ביום 7.5.75

היו"ר ח. גרוסמן:

אני פותחת את הישיבה.

א. הצעת חוק לתיקון דיני העונשין (הפסקת הריון), תשל"ד-1974
הצעת חוק לתיקון דיני העונשין (הפלגות), תשל"ד-1974.

ד"ר ע. ארנון:

באופן כללי אימץ משרדנו את הצעות החוק המוצעות, משום שלמעשה הוא אימץ את חוות הדעת של הוועדה המקצועית שדנה בנושא ושהמלצותיה שימשו בסיס להצעות החוק כפי שהוגשו. הקו שהנחה את משרד הבריאות באימוץ ההמלצות היה כפול: (א) אנחנו יודעים שנעשה בארץ מספר רב מאד של הפלות, וכל צורה של מיסור הפעולה שתביא למכסימום הגנה על נריאות האם והעובר נראית לנו כהתקדמות בכיוון הרצוי; (ב) אנחנו יוצאים מתוך הנחה - על סמך חקירת המצב בכל ארצות העולם - שכמעט כל אשה שנכנסת להריון ואינה רוצה בתינוק תגיע להפלה.

בד בבד עם חקיקת חוק בנושא זה אנחנו ניגשים בצורה מוצהרת לפיתוח הנושא של תכנון המשפחה בכל מערכות הטיפול שאנחנו מקיימים כיום לאם ולילד. לנושא הסטוריה ארוכה, אך נתקבלה החלטה גלויה המאפשרת לנו לפתח אותה כיום בצורה די מהירה. הדבר היחיד שמעכב אותנו הוא הכשרת פרסונל ברמה סתאיפה שיצבור בתחנות. הדבר גוזל זמן, אבל אנחנו כבר בתהליך הכשרתו.

את פעילות תכנון המשפחה הכנסנו למספר רב של תחנות לאם ולילד ואף פתחנו 5 תחנות לייצור בענייני תכנון המשפחה, לרבות אחת במגזר הערבי בעכו. אני יכול לדווח פרלימינרית שהנושא זוכה לתהודה בציבור הכללי. מטרתן של תחנות אלה - תכנון המשפחה פשוטו כמשמעו. הן אינן משכנעות להפסיק הריון, אלא אלה הן תחנות המסייעות לאם הבאה לייצור - ולהפתעתנו במקרים רבים בא גם האב - לקבוע מה מספר הילדים שהיא רוצה, באיזה קצב היא רוצה להביא אותם. הדגש איננו על הגבלת הילודה, אלא על הכוונת האם והאב בצורה כזאת שיבנו את המשפחה בגודל הרצוי להם ובסרווח הזמן הנוח להם.

היו"ר ח. גרוסמן:

האם הייצור ניתן חינם?

ד"ר ע. ארנון:

הייצור ניתן חינם, אבל הפעילות הרפואית ניתנת במחירי הקרן, ואלה

סכומים קטנים מאד.

היו"ר ח. גרוסמן:

א. בעיית עיקורם של מפגרים - בעיה זו קיימת בעיקר בסוסדות למפגרים וידוע לי שמי שיכול מסדר זאת באופן פרטי. האם משרד הבריאות נתן את הדעת על כך ומה המצב בנושא זה מבחינה משפטית?

ב. בדיקות בזמן ההריון כשיש חשש שהורלד עלול להיות לא בסדר. גם פה נאמר לי שאלה שידועות להסתדר עוברות בדיקות בעוד שאלה שאינן יודעות להסתדר אינן עוברות בדיקות, כי אין סידור קבוע לבדיקות במקרה של חשש לפגם גנטי. האם לא מן הדין היה שבתחנה לייצור ייעצו לאשה ההרה לעשות בדיקות במקרה שבמשפחה כבר נתגלה מקרה של פגם גנטי?

ד"ר ע. ארנון:

על בעיית העיקור אינני יודע לענות.

אשר לבדיקות גנטיות בזמן ההריון: המערכת קיימת ופועלת. התחנות המספלות בנשים ההרות מספלות למעשה במשפחה כולה וכאשר יש משפחות עם בעיות גנטיות, האחות, רופא הילדים או רופא המשפחה הם שמזהים אם מום מסויים נעוץ בבעיות גנטיות. זה שנים נשלחות נשים כאלה, דרך קבע, לייצור. ישנן שתי מגבלות: האחת - מספר המומים הגנטיים מלידה שאפשר לאבחן ולצפות או לפחות לבדוק את הסיכויים מראש איננו גדול בהשוואה לכלל המומים. שנית - מספר המרפאות העוסקות בגנטיקה עדיין מצומצם, כאשר המקצוע של ייצור גנטי לפני הלידה הולך ומתפתח. מכל מקום זה חלק אינטרגלי מעבודת התחנות לאם ולילד כבר כיום.

פרופ' ויניק:

האינדקסיה להפסקת הריון מבחינה פסיכיאטרית איננה גדולה ומשתמשים

בה מאז ומתמיד כאשר יש בעיות חברתיות והחוק אינו רואה בהן עילה להפסקת הריון. אנחנו יודעים שיש מספר די גדול של מחלות נפש אחר לידה

פרופ' ויניק:

ובמחקר שעשינו מצאנו שכ-10% מהנשים המתקבלות לאישפוז פסיכיאטרי מאושפזות בגלל מחלות הקשורות בלידה. אותו אחוז של מחלות אנחנו מוצאים גם לאחר הפסקת הריון. כשמגיעה אלי אשה שחלתה לאחר לידה ונכנסה שוב להריון ומבקשת להפסיק את ההריון, עליה לדעת שהפסקת ההריון כרוכה אף היא באפשרות של מחלה. פרופ' אבלי גילה בצרפת לפני עשרים שנה מקרים רבים של סכיזופרניה אקוטית אצל נערות, שהתפתחו אחרי הפלה.

אשר לחוק: קיימות בעיות שאינן פסיכיאטריות במאת האחוזים. קיימת הבעיה של האשה שחלתה בזמן ההריון באחת המחלות היכולות לגרום בזק לוולד או שקיבלה תרופות היכולות להזיק לוולד. במקרים אלה יש להתיר הפלה, כדי למנוע התפתחות של מום אצל הילד שייוולד. קיימים גם מקרים - ואנחנו מכירים הרבה כאלה - שהאשה מסרבת ללדת ילד נוסף לאחר שילדה ילד בעל מום. במקרים כאלה צריך להתיר הפלה.

דבר אחד צריך להיות ברור: אין להתיר הפלה בניגוד לרצונה של האשה. אם האשה רוצה בהמשך ההריון, יהיה זה בניגוד לאתיקה ובניגוד לרגש האנושי אם יבצעו לה הפלה בגלל רצונו של הבעל או רצונם של ההורים, ואפילו אם מדובר בנשים חולות נפש. לגבי חולות נפש הבעיה באמת קשה, כי חולת נפש אינה תופשת לפעמים את כל מה שקשור בתפקיד האם, אך יחד עם זאת יש לה רגשי אמהות ואין להכריח אותה לעבור הפלה בעל כורחה. ייתכן שבמקרים חמורים מאד של פיגור נפשי, של התפוררות אישית, כשהחולה אינה יודעת מה מתרחש איתה, צריך למנות אפוסטרופוס או לבקש מההורים שישפיעו עליה לבצע הפלה. אפשר לעשות זאת גם על ידי ועדה, אבל לא הייתי מוסר את העניין בידי איש אחד.

היו"ר ח. גרוסמן:

מי לדעתך צריך להכריע אם לעשות לאשה הפלה לפי בקשתה?

פרופ' ויניק:

הייתי אומר שצריכים לשוחח איתה ולראות מה הסיבות לבקשה שלה. אם היא מבקשת לעשות הפלה לא מתוך רצון להיפטר מן הילד אלא מתוך פחד מסיבוכים סוציאליים-כלכליים, צריך לדאוג לה.

היו"ר ח. גרוסמן:

ומי צריך להכריע?

פרופ' ויניק:

לגבי הסכני הנדון איתי צריכה להיות ועדה בהרכב של גניקולוג, דופא פניסי, אבל אינני חושב שצריך להיות בה פסיכיאטר. השאלה העיקרית היא באיזה שלב נמצא ההריון. יש ארצות הקובעות עשרים שבועות כתקופה המכסימלית שבה אפשר לעשות הפלה, הרוב קובעות את התקופה של 12 שבועות. צלינו לא לשכוח - ודבר זה לא הובא מספיק בחשבון - שלא הסצה הגנטי בלבד קובע, אלא גם נכונות האשה וכוחה לגדל ילדים. אם האשה במצב נפשי שאינו מאפשר לה לענות לדרישות הילד, קיימת סכנה גדולה שהילד לא יתפתח מבחינה נפשית כאדם בריא.

היו"ר ח. גרוסמן:

ומי יחליט?

פרופ' ויניק:

קשה לי לומר. טובן, אם האשה רוצה בהפלה, אין על מה לדבר.

מ. פרידמן:

אמרת - ואני מסכימה איתך - שאין להכריח אשה להפיל נגד רצונה. מה דעתך על מקרה שבו אשה, לאחר דיונים ושיחות, נשארת בדעתה שהיא רוצה להפיל והוועדה, שבפניה היא מופיעה, איננה מאפשרת לה לעשות הפלה, כלומר מכריחה אותה ללדת בניגוד לרצונה? האם מצב זה רצוי?

א. נמיר:

מי, לדעתך, בכל זאת צריך להחליט? מי צריך לעזור לאשה להחליט או אפילו לשכנע אותה? מי צריך להתמודד עם בעיה זו, ביחוד כשאנחנו יודעים שהמרכיב של בעיות נפשיות הוא רציני מאד באותה אוכלוסייה של נתמכי מעד, אותה אוכלוסייה שאנחנו קוראים לה - טעונת טיפוח?

י. בארי: האם תת-הוועדה שישבת בראשה שקלה גם את הנזק העלול להיגרם מבחינה פסיכולוגית לילד שנולד לאם או להורים שלא רצו בו?

ג. כהן: האם בקונטקסט של מחלת נפש אצל האשה נשקלה האפשרות של מניעת הריון על ידי חיוב הגבר לכך? האם יש אפשרות רפואית? אם כן, מה המצב החוקי?

היו"ר ח. גרוסמן: האם אתם ממליצים על יתר התערבות של אנשים מקצועיים בנושא של מניעת הריון? למשל: אשה שיש לה 12 ילדים. האם המומחה צריך לחכות עד שתשאל האשה כדי לייעץ לה איך למנוע הריון, או שעליו לייעץ לה גם מבלי שתשאל? קראתי דין וחשבון של גניקולוג מקריית-שמונה הטוען שלפי ההנחיות אסור לו לייעץ אלא אם הוא נשאל. האם לדעתכם רצוי שיהיה במקרה כזה ייעוץ אקטיבי ולא פאסיבי?

י. בארי: האם אתה מוצא סתירה - שלכאורה קיימת אף על פי שיש חולקים עליה למעשה - בין עידוד ילודה לבין היתר הפלות?

פרופ' ויניק: לשאלת חברת-הכנסת מרשה פרידמן: אם אחרי בירור כל העניינים, לאחר שעושים הכל האשה עומדת על דעתה להפיל, לא צריכים להכריח אותה להמשיך בהריון.

מ. פרידמן: משתמע מדבריך שתפקידה של הוועדה הוא לייעץ, אבל ההחלטה היא בידי האשה.

פרופ' ויניק: כן, זו דעתי, למעט מקרים שבהם קיים סיכון בביצוע ההפלה. אז צריכים הרופאים להחליט.

למעשה נשאלת השאלה: מה פירוש האשה לא רוצה להמשיך בהריון? חופש הרצון הוא ענין שמדברים עליו מאות בשנים, אבל אינני חושב שקיים דבר כזה. היום רוצים, מחר לא רוצים וכך הדבר גם לגבי הילד הלא רצוי. איננו יודעים מתי ילד רצוי או לא רצוי. אני מכיר מקרים לא מעטים שילדים נולדו רצויים ואחר כך דחתה האם את הילד. אני מכיר מקרים שאמהות רצו להפיל ואחר כך, כשנולד הילד, הילד התקבל על ידי האם וכל המשפחה בצורה טובה. שאלת הרצון היא איפוא ענין מאד מפורקק. לא פעם האשה מאיימת שתתאבד אם לא יבצעו את ההפלה. ממקרים ראינו שכמעט ולא היו התאבדויות אחרי שהוועדה לא נענתה לבקשת האשה. מכאן גם הגיעו למסקנה שאין לקבל את הטענה כאילו יש התאבדויות אם לא נענים לרצון האשה.

אנחנו יודעים דבר נוסף: בשווייץ ובשבדיה עשו מחקר על מספר מחלות הנפש, בעיקר סכיזופרניה, אצל נשים בהריון ומצאו שמספרן אצל נשים בהריון פחות ממספרן אצל נשים שאינן בהריון. המסקנה: ההריון אינו מצב המשחרר מחלה נפשית.

מניעת הריון על ידי הגבר: במסגרת תפקידי תחנות הייעוץ אפשר לכלול את התפקיד לראות מי מבני הזוג מסוגל יותר לשמור על מניעת הריון. אם האשה, למשל, חולת נפש ואינה מסוגלת לבצע את העצות שנותנים לה, אפשר לדבר עם הגבר. הוא יכול לסנוע הריון על ידי סידור של עקרות עראית או על ידי לקיחת טבליים.

מ. גז: הגבר מתנגד בדרך כלל שיגבילו אותו בפוריות.

פרופ' ויניק: זו לא הגבלה בהנאה מינית, ואינני חושב שהגברים להוטים אחרי ילודה רבה. עד המצאת הגלולה היה הגבר דואג למניעת ההריון על ידי שפיכת הזרע מחוץ לאשה.

אם תקום ועדה היא צריכה לתת ייעוץ אקטיבי. והשאלה של ייעוץ אקטיבי או פאסיבי היא שאלה רפואית לא רק בשטח זה אלא גם בשטחים אחרים. קיימת, למשל, הבעיה של חיפוש אחר המקרים הזקוקים לעזרה, בעיה שמטרידה כל הזמן את הרופאים, במיוחד בשטח שלי. כאשר חולה נפש מגיע אלינו, הוא בא לאחר שהמחלה התפשטה עד כדי כך שקשה לספל בו

פרופ' ויניק:

בעוד שרצוי היה למצוא אותו לפני כן ולעזור לו. מצד שני אנחנו יודעים שאיננו יכולים לכפות על אנשים אפילו לקבל עצה. אינני רואה מדוע דופא משפחה, שמטפל במשפחה ומכיר אותה, איננו יכול לתת יעוץ אקטיבי. כשם שרופא מיעץ לאדם חולה - שלא ראה צורך לעשות משהו לגבי מחלתו - ואומר לו מה לעשות, כך הוא צריך ליעץ גם בנושא של מניעת הריון.

לשאלה - מי יחליט? קודם כל צריכה להיות ועדת ייעוץ שמדברת עם האשה ומביאה בפניה את כל האפשרויות. הוועדה צריכה ליעץ לאשה גם אחרי ההפלה, אם החליטה להפיל. הייעוץ צריך להינתן על ידי אנשים מתאימים ולא דווקא רופאים: עובדים סוציאליים טובים, פסיכולוגים. לאחר שהאשה מחליטה בכל זאת לעשות הפלה יש להפנות אותה לוועדה שתקבע מה מצבה הבריאותי.

א. נסיר:

אתה מציע שני פורומים: פורום אחד שאיתו מתייעצים ופורום שני שאליו מפנים לשם בדיקה רפואית. האם אינך חושב שלגבי סוג מסוים של נשים זה מסרב לאת הטיפול? האם לא יותר כדאי שתהיה ועדה משותפת, שבה יופיע גם הגורם החברתי, גם הגורם הפסיכולוגי וגם הגורם הרפואי?

פרופ' ויניק:

זה קצת מסרב, אבל לא מסרב הרבה. למעשה מה קורה כעת? - העובדת הסוציאלית מתלוננת לפני שאין לה אפשרות להחליט תוך עשר דקות. היא היתה יכולה להחליט לו היתה לה שהות של שעה, שעה וחצי לבדיקת העניין. לכן חשבתי שקודם כל צריך להיות ייעוץ, ובמקרים שאינם סובלים דיחוי צריך לשלוח סיר לוועדה הרפואית.

א. נסיר:

במציאות הישראלית להגיע לעובד סוציאלי או ליעוץ פסיכולוגי זה לא פחות מסובך מאשר להגיע לוועדה רפואית או רופא. קשה לי להאמין שאפשר להגיע בקלות לעובדת סוציאלית ולהתייעץ איתה בניחותה במשך שעה.

פרופ' ויניק:

לא אמרתי שהגישה לוועדה הזאת היא רק דרך תחנות הייעוץ. אני יכול לתאר לי שיש מקרים שהעניין הולך ישירות לוועדה, כמו במקרים שהעובד אינו בריא או שהאשה אינה יכולה להמשיך בהריון מסיבות בריאות. אבל במקרים אחרים, כשמדובר בהפסקת הריון בגלל סיבות סוציאליות, לא תוכל הוועדה עצמה להחליט תוך זמן קצר ונחוץ יעוץ.

עידור הילודה והתרת ההפלות: באותן ארצות קומוניסטיות, רומניה והונגריה, בהן התירו את ההפלות הגיעו למסקנה שהילודה ירדה ולכן ביטלו את ההיתר.

א. נסיר:

אחרי כמה זמן?

פרופ' ויניק:

אינני יודע.

אם החוק לא יאפשר באופן אוטומטי הפסקת הריון לפי בקשתה של האשה - כמו במקרה שהיא רבה עם בעלה ואומרת שהיא רוצה להפיל - אלא יהיה דיון בכל מקרה, אינני חושב שהתרת ההפלות תפגע בילודה. לא רק שלא נפסיד, אלא נרוויח: אנשים יגדלו בתנאים יותר טובים, נוכל לדאוג להם יותר, הילדים יהיו יותר רצויים ולא יהיה הפחד במשפחה שאסור לה ליהנות מחיים משום שמוטל עליה לגדל הרבה ילדים.

אם חברי הכנסת חושבים שעל ידי חוק זה ייעלמו לגמרי ההפלות הנעשות בסתר, הם טועים. אנחנו יודעים שגם כשהותרו ההפלות בהונגריה, היו הפלות בסתר ובתנאים לא היגיינים, והסיבה פשוטה: הרבה נשים אינן רוצות ללכת לוועדה, אינן רוצות שהמקרה שלהן יופיע בתיק או במסך. מכל מקום מספר ההפלות בסתר ירד. בשעתו חשבנו שאם נחיה בתנאים חברתיים טובים מאד תעלם התופעה של אמהות הזורקות את הולד שלהן. התופעה לא נעלמה, אם כי העקומה ירדה. אנחנו יודעים שגם ביגוסלביה וגם בשוודיה, ששם דואגים למקרים כאלה, נזרקים ולדות, אם כי הרבה פחות ממה שהיה פעם. החוק לא יחסל את תופעת ההפלות בסתר ובתנאים לא טובים, אבל יגרום לירידת מספרן בצורת תלולה.

ג. כהן:

האם אינך חושב שחוק ליבראלי יותר מזה שהיה קיים עד עכשיו יכול לעודד יחסים לפני הנישואין בצורה הרבה יותר מתירנית ולהביא לידי אותן הבעיות? כי למעשה אנחנו חיים באיזו סתירה: מצד אחד יש חברה מתירנית המאפשרת יחסים לפני הנישואין וכתוצאה מכך רוצות הרבה נעדרות להפיל כיוון שאינן נשואות, ומצד שני אותה חברה עצמה רואה בעין רעה הולדת ילד מחוץ לנישואין.

פרופ' ויניק:

אינני חושב שקיימת היום בעיה של איסור יחסי מין לפני הנישואין, למעט מקרים דתיים ביותר. אם יהיה חוק או לא יהיה חוק, יחסים מיניים לפני הנישואין יתקיימו גם הלאה בחברה שלנו. בזמן האחרון נתקלתי במקרים רבים של נשים הרוצות ילדים מבלי שהן רוצות בגבר. אחד הדברים שמנעו בשעתו קיום יחסי מין לפני הנישואין היה החשש ממחלות מין. כעת הצלחנו להוריד סכנה זו לאחוז נמוך מאד, אם כי בשנים האחרונות חלה שוב עליה. האם היית אוסרת שאסור להילחם במחלות מין, כדי למנוע יחסי מין?

ג. כהן:

דעתי היא שצריך לאפשר לקבל בחברה ילד שנולד מחוץ לנישואין.

היו"ר ח. גרוסמן:

זו שאלה אחרת.

ס. גבאי:

לגבי עיקור גברים: נושא זה טופל במדינות אחרות. בהודו היה נסיון מעשי ניכר לעקר גברים לאור בעיית ריבוי האוכלוסין הקיימת שם וכדי למשוך גברים לכך נתנו מתנות לאלה שהסכימו לעבור את תהליך העיקור.

לגבי עיקור מפגרים, שאלה שהועלתה בלא קשר לנושא זה: הנושא נדון עכשיו במשרד המשפטים ומתקיים לגביו מחקר. ההנחה הראשונה היא שהמצב הקיים אינו סביר. נישיבה הנאה אני מוכן להביא פרטים נוספים לגבי מעמדו של המחקר וכיצד אנחנו חושבים להמשיך בנושא. ייתכן מאד שזה נושא המחייב דיון בוועדה ואולי גם הסלצה לגבי המשך הפעולה בתחום זה. על כל פנים אין ספק שזה נושא מרכזי מאד.

היו"ר ח. גרוסמן:

לפני שנתחיל לדון בסעיפי החוק נצביע את הצעת חבר-הכנסת שינמן שלא לדון כלל

בהצעות החוק.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לדחות את הצעת חבר-הכנסת שינמן.

סעיף 1 בהצעות חוק קי"ז, קי"ט:

היו"ר ח. גרוסמן:

אבקש מטר גבאי להסביר לנו את השוני שבין שני הסעיפים בשתי הצעות החוק.

ס. גבאי:

ברשימה אין כל הבדל בין שני הסעיפים. ההבדל הוא בהמשך הסעיף בהצעה קי"ז, בה נאסר: "בין בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת כלשהי" והכוונה הייתה שגם אם הדבר נעשה לא על ידי רופא אלא על ידי אדם אחר, קל וחומר שזו עבירה. פרט לשוני זה המטרה והתוצאה של שני הסעיפים זהות. הנוסח בהצעה קי"ז מתאים אפנים יותר למקובל בחוק הפלילי, אבל מבחינה מהותית אין הבדל פרט להבדל שציינתי.

ג. כהן:

מהנוסח "הגורם בכוונה להפסקת הריון של אשה" אני יכולה להבין שהכוונה גם למי שמשפיע על אשה להפסיק הריון, בלי שהוא עצמו עושה את הפעולה.

היו"ר ח. גרוסמן:

הוא לא גורם להפלה, הוא גורם שתלך לעשות הפלה.

ג. כהן:

האם הנוסח "הגורם בכוונה" אינו נותן מקום לכלול גם אדם שהשפיע על אשה באמצעות

היפנוזה להפסיק את ההריון?

י. בארי:

דומני שחברת-הכנסת גאולה כהן צודקת. הנוסח "הגורם בכוונה" יכול לכלול מקרה שבו גורמים להפסקת הריון לאו דווקא על ידי טיפול רפואי אלא גם על ידי כך שמספיעים על האשה להפסיק את הריונה. הנוסח השני "שבסתכוון ושלא כדין מפסיק הריונה של אשה" מדבר על מי שמפסיק הריון ולא על מי שגורם להפסקת הריון ומכאן שנוסח זה קולע יותר. הוא גם מכסה את מה שאמר מר גבאי לגבי הפסקת הריון הנעשית על ידי אדם שלא מוסמך לכך, כי נאמר שם "ושלא כדין". מי שאינו מוסמך לעשות הפלה באופן רפואי עושה פעולה זו שלא כדין.

ל. דיציאן:

אני לא חושב שאם בעל מספיע על אשתו לעשות הפלה הוא יואשם בצעירה שגרם להפלה, ואם הנוסח שבהצעה קי"ז מדבר על דבר שהוא מחוץ למעשה פיסי מסש, אני מתנגד לכך.

ס. גבאי:

כאשר נאמר "בין בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת" לא היתה הכוונה לדרך שהוזכרה כן על ידי חברת-הכנסת גאולה כהן, אם כי ייתכן שדווקא למקרה כזה, שבו קיימת השפעה שלא כדין, יש להתייחס. אבל במקרה שעליו דיברה חברת-הכנסת גאולה כהן האדם אינו גורם להפסקת הריון בפעולה כלשהי בעוד שכאן נאמר "הגורם בכוונה להפסקת הריון". מכיוון שבדרך כלל הגורם הוא רופא נאמר גם "ובין בדרך אחרת" כדי להסיר ספק.

ל. דיציאן:

נאמר כאן "בין בטיפול רפואי". טיפול רפואי יכול להינתן על ידי מי שאינו רופא.

ס. גבאי:

טיפול שניתן על ידי מי שאינו רופא איננו טיפול רפואי.

י. בארי:

אם בהצעה קי"ג נחליף את המלה "הגורם" במלה "המפסיק" יהיה בכך כדי לענות על השאלה שלי.

ס. גבאי:

יש מקרים של הפסקת הריון בדרך עקיפה, למשל על ידי מתן תרופות מסויימות. בשאלת השאלה אם אתה יכול לומר במקרה זה שאותו אדם שנתן את התרופות גרם להפסקת ההריון או הפסיק את ההריון. אם רוצים להתייחס לכל צורות הפסקת ההריון, גם על ידי פעולה פיזית וגם על ידי פעולה משנית של שימוש בתרופות מסויימות, נראה שהנוסח "הגורם בכוונה" הוא רחב יותר ורצוי יותר.

ס. פרידמן:

הנוסח שבהצעה קי"ט - "בסתכוון ושלא כדין" מכסה גם מקרה של מתן תרופות.

ס. גבאי:

מבחינה מהותית התוצאה שווה, אבל מבחינת הנוסח המשפטי הנוסח של הצעה קי"ז רחב יותר.

ל. דיציאן:

לשם מה שלא על ידי לידת חי בהצעה קי"ט?

ס. פרידמן:

כדי לא לדאוג הולדת ילד מת כמקרה של הפסקת הריון.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מציעה למחוק את הפיסקה הזאת.

ס. פרידמן:

הצעה לסדר: אני מציעה להזמין לדיונים את מי שערך את הצעת החוק, כדי לקבל

חורת דעת על הנוסח.

היו"ר ח. גרוסמן:

זה לא נהוג. לענין זה יושב כאן היועץ המשפטי מטעם משרד המשפטים. כשחבר-כנסת מגיש הצעה, הוא צריך לעמוד מאחורי הצעתו ולדעת להסביר אותה. אנחנו יכולים להזמין את מי שערך את החוק לישיבה אחת, כדי לפרש אותו, אבל אין זה מקובל שישתתף בכל הדיונים.

ב. פרידמן:
במקרה שיטנו ביטוי שאינו ברור ומחליטים לקבל סעיף מסויים, מוטב להזמין את מי שערך את החוק במקום למחוק את מה שאינו טוב.

היו"ר ח. גרוסמן:
יש לך זכות לבקש לדחות את ההחלטה כדי שתהיה לך אפשרות להתייעץ. אני מבינה שאת רוצה להתייעץ לגבי המלים "שלא על ידי לידת חי" ועל זה לא נחליט היום.

א. נמיר:
האם הנוסח של הצעה קי"ט - "כל אדם אשר במתכוון ושלא כדין מפסיק הריונה של אשה" לא יכול להתפרש גם כן כמכסה מקרה שבו משכנעים אשה לעשות הפלה גם אם לא עושים לה הפלה בפועל?

ב. גבאי:
הדבר הלוי בפירוש שיתן בית-המשפט למלים "מפסיק הריונה".

יש מקרים של היפנוזה שלא כדין הנעשית במטרה שלילית ונשאלת השאלה אם לא צריך לכלול גם מקרים כאלה. מבינה זו נראה לי הביטוי "ובין בדרך אחרת כלשהי" כמתאים יותר. אבל למעשה זה לא משנה, כי הדבר יהיה תלוי בפירוש שיתן בית-המשפט למונח "מפסיק הריונה של אשה". אם יהיה זה פירוש רחב, הוא יכלול גם מקרים כאלה. הביטוי "ובין בדרך אחרת כלשהי" בא כדי להסיר ספק ביחס לאותם מקרים שאינם כשירים.

י. בארי:
אני נוטה להשאיר את הביטוי "מפסיק הריונה של אשה". דומני שדווקא מקרה של היפנוזה, כאשר נשלל רצונה החופשי ושיקול דעתה של האשה ומישהו, בדרך השלילה, מפעיל את רצונו על האשה, הרי גם במקרה כזה אותו אדם מפסיק את הריונה של האשה.

בהצעה קי"ט נאמר "מפסיק הריונה של אשה אחרת", הווה אומר שכאשר האשה היא עצמה מפסיקה את הריון - ויש מקרים כאלה - היא פטורה בלא כלום. האם כולנו מסכימים לכך?

א. נמיר:
האם סעיף 1 מכסה גם מקרה של בעל המאיים על אשתו שתעשה הפלה?

ל. דיציאן:
אני מעוניין לדעת אם היה מקרה רפואי שבו על ידי היפנוזה הביאו להפסקת הריון.

ב. גבאי:
אחד התיקונים שהוכנס בחקיקה הקיימת ביטל את העבירה של מקרה שבו אשה מפסיקה את הריונה. לאחר התיקון האשה איננה כפופה לסנקציה בחוק הפלילי במקרה זה.

למקרה שבו אדם גורם לביצוע הפלה על ידי איומים או מעשים אחרים, אף על פי שלא ביצע אותה ישירות: כאן הביטוי "הגורם בכוונה" הוא רחב יותר ויכול לכלול גם מקרים של גרימה עקיפה להפסקת הריון.

נראה לי שגם אם נקבל את הנוסח "כל אדם אשר במתכוון ושלא כדין" אין בזה כדי לסתור את הביטוי "בין בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת כלשהי", כי גם אם-אנחנו אומרים "כמתכוון ושלא כדין" אין זה מתייחס לכך שהפסקת ההריון יכולה להיעשות גם על ידי טיפול רפואי וגם על ידי מעשה אחר כלשהו שאינו מגיע לדרגה של טיפול רפואי. שכנה שבאה לסייע לאשה להפסיק את הריונה, כדרכים שהיא חושבת אותן לנכונות להפסקת הריון, איננה נותנת טיפול רפואי והמקרה שלה לא יכלול, אלא אם כן יתן בית-המשפט פירוש רחב למונח "במתכוון ושלא כדין".

היו"ר ח. גרוסמן:
נראה לי חשוב מאוד להשאיר את הנוסח "מפסיק הריונה של אשה", כי אינני רוצה להשאיר שטח תמרון כל כך גדול לבית-המשפט. יחד עם זאת נראה לי גם הביטוי "ובין בדרך אחרת כלשהי" ואני מציעה שנמזג את סעיף 1 שבשתי ההצעות.

פ. גבאי:
אפשר למזג אותם בצורה זו: "כל אדם אשר במתכוון ושלא כדין מפסיק הריונה של אשה, בין בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת כלשהי, דינו מאסר חמש שנים".

ל. דיציאן:
אם נקרא את סעיף 2, נראה שהרבה יותר קל לכלול בו את כל מה שרצינו לכלול בסעיף 1. בסעיף 2 נאמר: "לפי דרישתה ובהסכמתה המודעת" וכאן אפשר להוסיף - "בלי השפעה ובלי אונס", כדי להבהיר מה זה "הסכמתה המודעת".

פ. פרידמן:
אין צורך להכניס זאת, כי שתי ההצעות מדברות על הסכמתה המודעת של האשה.

אינני רואה סיבה להכנסת הביטוי "ובין בדרך אחרת כלשהי".

היו"ר ח. גרוסמן:
נכון שאם כתוב "שלא כדין" הרי ברור שהכוונה לפי שאיננו מוסמך.

פ. גבאי:
אנחנו מוסיפים את הביטוי כדי להסיר כל ספק.

היו"ר ח. גרוסמן:
נראה לי שאפשר לסכם שמקבלים את הנוסח שהוצע על ידי מר גבאי למיזוג שני המסעיפים, חברת-הכנסת פרשה פרידמן תמיעץ לגבי הביטוי "שלא על ידי לידת חי" ונפיעם הנאה נסכם גם לגביו.

ב. שונת

י. בארי:
לפני כמה שבועות החלטנו על הארכת תקנות לפי חוק הנוער לגבי בתי מעצר לקטינים. לידיעת הוועדה: בדיון שנערך על תקציב משרד המשטרה הודיע שר המשטרה שאמנם המשרד קיבל ארכה בענין בתי המעצר, אבל אין שום סיכוי שגם אחרי תקופת ארכה זו הדבר יבוצע, ובמקום שתימצא עוד הוראת חוק שאינה מקויימת, מוטב לתקנה.

היו"ר ח. גרוסמן:
בענין אחר: שר הסעד הודיע לי שהוא מתכוון להתקין תקנות ביחס לפיקוח על כוח אדם במוסדות.

א. נטיר:
אני רוצה להביע משאלה: נראה לי שאי הופעתו של השר הנוגע בדבר לוועדה של הכנסת הוא דבר חסור מאד והייתי מבקשת מהיושבת-ראש - אם חברי הוועדה מסכימים - להעביר זאת לשר. אני רואה בכך התחמקות חמורה מאד גם מאחריות.

היו"ר ח. גרוסמן:
השר הבטיח לבוא לדיון בנושא - הפיקוח על המוסדות.

הישיבה נבעלה בשעה 12.45